

Дело C-402/22

**Резюме на преюдициалното запитване съгласно член 98, параграф 1 от
Процедурния правилник на Съда****Дата на постъпване в Съда:**

20 юни 2022 г.

Запитваща юрисдикция:

Raad van State (Нидерландия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

15 юни 2022 г.

Жалбоподател:

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

Отвeтник:

M.A.

Предмет на главното производство:

Жалба на Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Държавен секретар по въпросите на правосъдието и сигурността, Нидерландия) срещу решение на Rechtbank Den Haag (Окръжен съд Хага, Нидерландия) в производство по молба за международна закрила, отхвърлена с мотива, че съответният чужденец е осъден с влязла в сила присъда по няколко дела по-специално за сексуално насилие и според Staatssecretaris поради тази причина представлява заплаха за обществото.

Предмет и правно основание на преюдициалното запитване

С настоящото преюдициално запитване запитващата юрисдикция се присъединява към преюдициалните запитвания, отправени от Verwaltungsgerichtshof (Върховен административен съд, Австрия) по дело C-663/21 и от Raad van State (Държавен съвет, Белгия) по дело C-8/22, и иска тълкуване на понятието за особено тежко престъпление по смисъла на член

14, параграф 4, буква б) от Директива 2011/95. Освен това запитващата юрисдикция повтаря въпросите на белгийския Raad van State по дело C-8/22.

Преюдициални въпроси

Въпрос 1а

Кога престъплението е толкова „особено тежко“ по смисъла на член 14, параграф 4, буква б) от Директива 2011/95, че дадена държава членка може да откаже да предостави статут на бежанец на лице, което се нуждае от международна закрила?

Въпрос 1б

При преценката дали е налице „особено тежко престъпление“ релевантни ли са критериите, приложими по отношение на „тежко престъпление“ по смисъла на член 17, параграф 1, буква б) от Директива 2011/95 и изложени в точка 56 от решение на Съда от 13 септември 2018 г., Ahmed (C-369/17, EU:C:2018:713)? При утвърдителен отговор, има ли и допълнителни критерии, които водят до квалифициране на дадено престъпление като „особено“ тежко?

Въпрос 2

Трябва ли член 14, параграф 4, буква б) от Директива 2011/95 да се тълкува в смисъл, че предвижда, че заплахата за обществото е доказана само поради осъждането на лицето, на което е предоставен статут на бежанец, с влязла в сила присъда за особено тежко престъпление, или трябва да се тълкува в смисъл, че предвижда, че влязлата в сила осъдителна присъда за особено тежко престъпление сама по себе си не е достатъчна, за да се докаже наличието на заплахата за обществото?

Въпрос 3

Ако влязлата в сила осъдителна присъда за особено тежко престъпление сама по себе си не е достатъчна, за да се докаже наличието на заплахата за обществото, трябва ли член 14, параграф 4, буква б) от Директива 2011/95/ЕС да се тълкува в смисъл, че изисква от държавата членка да докаже, че след осъждането му молителят продължава да представлява заплахата за обществото? Трябва ли държавата членка да докаже, че тази заплахата е действителна и настояща, или е достатъчно заплахата да е потенциална? Трябва ли член 14, параграф 4, буква б) от Директива 2011/95/ЕС, разглеждан самостоятелно или във връзка с принципа на пропорционалност, да се тълкува в смисъл, че позволява статутът на бежанец да бъде отнет само ако отнемането е пропорционално и заплахата, която представлява полученото такъв статут лице, е достатъчно сериозна, за да обоснове отнемането?

Въпрос 4

Ако държавата членка не е длъжна да доказва, че след осъждането му молителят продължава да представлява заплаха за обществото и че тази заплаха е действителна, настояща и достатъчно сериозна, за да обоснове отнемането на статута на бежанец, трябва ли член 14, параграф 4, буква б) от Директива 2011/95/ЕС да се тълкува в смисъл, че заплахата за обществото по принцип е доказана поради осъждането на лицето, на което е предоставен статут на бежанец, с влязла в сила присъда за особено тежко престъпление, но че това лице може да докаже, че не представлява или вече не представлява такава заплаха?

Цитирани разпоредби на правото на Съюза

Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила: съображения 2, 4, 23 и 24, както и членове 2, 12, 14 и 17

Директива 2008/115/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 година относно общите стандарти и процедури, приложими в държавите членки за връщане на незаконно пребиваващи граждани на трети страни: членове 5, 6, 8 и 9

Цитирана практика на Съда

Решение от 2 март 2010 г., Salahadin Abdulla и др. (C-175/08, EU:C:2010:105)

Решение от 13 септември 2018 г., Ahmed (C-369/17, EU:C:2018:713)

Решение от 11 април 2019 г., Tarola (C-483/17, EU:C:2019:309)

Решение от 14 май 2019 г., M и др. (Отнемане на статут на бежанец) (C-391/16, EU:C:2019:403)

Решение от 12 декември 2019 г., G.S. и V.G. (Заплаха за обществения ред) (C-381/18, EU:C:2019:1072)

Цитирани разпоредби на международното право

Конвенция за статута на бежанците, подписана в Женева на 28 юли 1951 г., изменена с Протокола от Ню Йорк (наричана по-нататък „Женевската конвенция“): член 33

Цитирани национални разпоредби

Vreemdelingenwet 2000 (Закон за чужденците от 2000 г.): член 29

Vreemdelingenbesluit 2000 (Правилник за чужденците от 2000 г.): член 3.105c

Vreemdelingencirculaire 2000 (Циркулярно писмо за чужденците от 2000 г.): параграфи B1/4.4 и C2/7.10.1

Кратко представяне на фактите и главното производство

- 1 Чужденецът е от Либия. На 5 юли 2018 г. той подава четвърта молба за международна закрила. С решение от 12 юни 2020 г. Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (компетентният съгласно нидерландското право относно чужденците орган за предоставянето на убежище) отхвърля молбата за международна закрила, тъй като през 2018 г. чужденецът е осъден с влязла в сила присъда на Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden (Апелативен съд Арнем Люварден, Нидерландия) на лишаване от свобода за срок от 24 месеца за три случая на сексуално насилие (извършени в една и съща вечер), един случай на опит за сексуално насилие и кражба на мобилен телефон на една от жертвите му. Staatssecretaris счита, че тези престъпления, взети заедно, представляват „особено тежко престъпление“ и поради това чужденецът следва да се класифицира като заплаха за обществото. Ето защо Staatssecretaris основава отказа за предоставянето на статут на бежанец на член 14, параграф 4, буква б) във връзка с параграф 5 от Регламент 2011/95.
- 2 С решение от 13 юли 2020 г. Rechtbank Den Haag уважава жалбата на чужденеца срещу това решение. Rechtbank постановява, че Staatssecretaris не е обосновал в достатъчна степен заключението, че извършените от чужденеца престъпления, реалната им тежест, както и естеството и степента на насилие са толкова тежки и в такъв размер, че да оправдаят отказа на статут на бежанец. В това отношение Rechtbank се позовава на решение на Съда от 13 септември 2018 г., Ahmed (C-369/17, EU:C:2018:713) (наричано по-нататък „решение Ahmed“). Освен това Rechtbank посочва, че досежно въпроса дали чужденецът е заплаха за обществото, Staatssecretaris е трябвало да прецени дали чужденецът представлява действителна, настояща и достатъчно сериозна заплаха, която засяга основен интерес на обществото. И поради тази причина решението на Staatssecretaris не било достатъчно обосновано.
- 3 Staatssecretaris обжалва това решение пред запитващата юрисдикция.

Основни доводи на страните в главното производство

- 4 В производството по обжалване Staatssecretaris изтъква, че Rechtbank неправилно постановява, че не е обосновал в достатъчна степен

заклучението си, че чужденецът е осъден с влязла в сила присъда за особено тежко престъпление. С решение на Gerechtshof (Апелативен съд, Нидерландия) чужденецът бил осъден на общо 24 месеца лишаване от свобода по-специално за няколко случая на сексуално насилие. Следователно били изпълнени критериите за особено тежко престъпление съгласно параграф C2/7.10.1 от Vreemdelingen-circulaire 2000 (което урежда насоките на Staatssecretaris в тази област), а именно влязла в сила присъда, с която за едно или няколко престъпления на чужденеца да са наложени едно или няколко наказания лишаване от свобода или мерки, които включват лишаване от свобода, за срок от общо най-малко десет месеца.

- 5 Staatssecretaris изяснява, че продължителността на наказанието, предвидено във Vreemdelingen-circulaire, следва да се счита за минимален праг и има за цел да осигури правната сигурност. Ако тази продължителност на наказанието била налице, въз основа на всички обстоятелства по конкретния случай се преценявало дали престъплението е „особено тежко“. По този начин се конкретизирало понятието за особено тежко престъпление по смисъла на член 14, параграф 4, буква б) от Директива 2011/95. Освен това Staatssecretaris конкретизира понятието за заплаха за обществото във Vreemdelingen-circulaire в смисъл, че ако чужденец е осъден за сексуално престъпление (като сексуално насилие), при всички положения може да се приеме, че същият представлява заплаха за обществото. Ето защо Staatssecretaris действал в съответствие с публикуваните насоки.
- 6 Staatssecretaris счита, че особено тежест на извършените престъпления следва от обстоятелството, че чужденецът е опитал да докосва интимните части на жертвите си и сексуално да опипва телата им. Така чужденецът сериозно накърнил физическата неприкосновеност на жертвите си. Според Staatssecretaris дори от интереса на медиите към това дело може да се заключи, че сексуални престъпления като това предизвикват страх и несигурност и са разрушителни за обществото. Отчасти поради това наказателният съд налага на чужденеца наказание лишаване от свобода за срок от 24 месеца, което според нидерландските критерии е тежко. Staatssecretaris счита, че, като се вземат предвид всички обстоятелства, е оправдано на чужденеца да се откаже статут на бежанец.
- 7 По отношение на понятието за заплаха за обществото по смисъла на член 14, параграф 4, буква б) от Директива 2011/95 Staatssecretaris застъпва мнението, че такава по принцип е налице, когато се установи, че чужденецът е осъден с влязла в сила присъда за „особено тежко престъпление“ и че е задължение на чужденеца да докаже, че не представлява заплаха за обществото. Освен това, като се позовава на решение на Съда от 12 декември 2019 г., G.S. и V.G. (Заплаха за обществения ред) (C-381/18, EU:C:2019:1072, т. 54), Staatssecretaris изтъква, че Rechtbank е приложил погрешен критерий за проверка, като е приел, че в контекста на тълкуването на понятието за заплаха за обществото следва да се прецени дали чужденецът представлява

действителна, настояща и достатъчно сериозна заплаха, която засяга основен интерес на обществото.

- 8 Чужденецът твърди, че Staatssecretaris неправилно не му е предоставил статут на бежанец. Според него Staatssecretaris неправилно не прилага рестриктивно това правомощие, което ограничава задължението за предоставяне на статут на бежанец. Освен това Staatssecretaris допуснал грешка, като приел продължителността на наказанието за отправна точка при проверката и преценката дали престъплението е особено тежко. Чужденецът счита, че принципът на пропорционалност, прогласен в правото на Съюза, изисква всеки случай да се преценява съгласно съответните обстоятелства по него, което нямало да е така, ако отправна точка е продължителността на наказанието. Не било пропорционално да му се откаже предоставянето на статут на бежанец, въпреки че бил доказал, че има основателни опасения от преследване в държавата си на произход.

Кратко представяне на мотивите за преюдициалното запитване

- 9 Raad van State се присъединява към въпросите, поставени в преюдициалното запитване по дело C-663/21 (Verwaltungsgerichtshof) и дело C-8/22 (Raad van State), но освен това иска допълнителни указания.
- 10 Verwaltungsgerichtshof приема, че в съответното главно производство е извършено особено тежко престъпление и следователно са изпълнени условията за прилагане на член 14, параграф 4, буква б) от Директива 2011/95. Той иска по-специално да се установи как следва да се извърши претеглянето на интереси между, от една страна, правото на чужденца да пребивава в Европейския съюз и да не бъде експулсиран и, от друга, защитата на обществения ред. Отговорът на въпросите му би могъл да е от значение за настоящото дело, но Raad van State иска и тълкуване на понятието за особено тежко престъпление.
- 11 Белгийският Raad van State поставя въпроси относно тълкуването на понятието за заплаха за обществото и за връзката между това понятие и понятието за особено тежко престъпление, но не иска тълкуване на самото понятие за особено тежко престъпление. Отговорът на въпросите на белгийския Raad van State е от значение и за запитващата юрисдикция. Ето защо тя заимства неговите въпроси (въпроси 2—4 от настоящото запитване).
- 12 Raad van State установява, че текстът на член 14, параграф 4, буква б) от Директива 2011/95 не съдържа определение на понятието за особено тежко престъпление. Видно от глагола „могат“, тази разпоредба е формулирана като факултативно правомощие на държавите членки. От това запитващата юрисдикция прави извод, че държавите членки имат свобода на преценка при проверката дали даден чужденец представлява заплаха за обществото, поради това, че е осъден с влязла в сила присъда „за особено тежко престъпление“. От разпоредбата не става ясен обхватът на свободата на

преценка, с която държавите членки разполагат при прилагането на член 14, параграф 4, буква б) от Директива 2011/95. Ето защо Raad van State поставя въпроса за правната рамка, в която държавите членки могат да конкретизират понятието за особено тежко престъпление, и за обстоятелствата, въз основа на които държавите членки трябва да установят дали даден чужденец е осъден с влязла в сила присъда за особено тежко престъпление.

- 13 Освен това текстът на член 14, параграф 4, буква б) от Директива 2011/95 изглежда също сочи, че при всички положения следва да е налице най-малкото влязла в сила присъда за едно „особено тежко престъпление“, тъй като в текстовете на всички езици това понятие е използвано в единствено число. Няколко осъдителни присъди за леки престъпления не попадат в обхвата на тази квалификация¹.
- 14 Съгласно решение на Съда от 2 март 2010 г., *Salahadin Abdulla* и др. (С-175/08, EU:C:2010:105, т. 51—53), разпоредбите на Директива 2011/95, които уреждат условията за предоставянето на статут на бежанец, са приети с оглед подпомагането на компетентните органи на държавите членки при прилагането на Женевската конвенция. Освен това от историята на създаване на Директива 2004/83, предшественик на Директива 2011/95, следва, че законодателят на Съюза цели да даде възможност на държавите членки да изключат от кръга на лицата, които отговарят на условията за предоставяне на статут на бежанец, чужденците, които представляват заплаха за обществото. Това се основава на член 33, параграф 2 от Женевската конвенция. Ето защо член 14, параграф 4, буква б) от Директива 2011/95 следва да се тълкува в съответствие и с Женевската конвенция. Тази конвенция обаче също не изяснява понятието за особено тежко престъпление. Все пак Върховният комисариат на ООН за бежанците посочва, че при всички случаи като минимален праг трябва да е налице „a capital crime or a very grave punishable act“². Върховният комисариат на ООН счита, че при преценката в това отношение трябва да се вземат предвид всички обстоятелства по конкретния случай.
- 15 Досежно статута на субсидиарна закрила, от формулировката на член 17, параграф 1, буква б) от Директива 2011/95 следва, че законодателят на Съюза цели да изключи чужденци от кръга на лицата, които отговарят на условията за същата закрила, ако съществуват сериозни основания да се счита, че са извършили „тежко престъпление“. В решение *Ahmed* Съдът посочва, че понятието за тежко престъпление е понятие от правото на Съюза, което трябва да получи самостоятелно и еднакво тълкуване (т. 33—

¹ Вж. доклада *Judicial Analysis: Ending international protection der Asylagentur der Europäischen Union (EUAA)*, 2021 г.

² UNHCR Handbook on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status under the 1951 Convention, т. 155—161.

36). Освен това в точка 56 Съдът посочва, че при преценката, която държавите членки следва да извършат, по отношение на тежестта на престъплението по смисъла на член 17, параграф 1, буква б) от Директивата, от значение са множество критерии като по-специално естеството на съответното деяние, причинените вреди, видът на наказателното производство, видът на предвиденото наказание и дали повечето съдилища също считат съответното деяние за тежко престъпление. Поставя се въпросът доколко тези аспекти са релевантни и за тълкуването на понятието за особено тежко престъпление по смисъла на член 14, параграф 4, буква б) от Директива 2011/95, който се отнася до статута на бежанец. Според запитващата юрисдикция решение Ahmed не предлага достатъчно насоки в това отношение.